

PROLETARCE

Entered second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office at Chicago Ill. under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 587 So. Centre Ave.

"Delavci vseh dežela, združite se"

Štev. (No.) 53.

Chicago, Ill., 15. septembra (September), 1908.

Leto (Vol.) III

Prvi agent rimskega papeža.

Socialistični tednik "Appeal to Reason" je razkril v svoji zadnji številki z dne 12. sept. celo vrsto zanimivih vestí o več kot milijardnem razmerju med W. Taftom in ostalimi člani washingtonske vlade in rimskim papežem, oziroma, rimo-katoliško cerkveno.

Vlada Zedinjenih držav zaeno z velikimi kapitalisti hodi na skrivaj z roko v roki z rimskim papežem in njegovimi agenti. Vatikanski stoji za washingtonsko politiko in se vpešno vmešava v ameriške politične zadeve.

Mr. Taft, sedanjí kandidat za predsednika na republikanskem kongresu, je zaupno povedal svojim prijateljem 21. maja t. l. pri Tennessy Bar Association v Nashvillu, da je rimska cerkev velika vloga v vojni Zed. na Filipinah. Od te vojne, ko je stala Zed. država na milijarde dolarjev, in v kateri je preloži na tisoče krepih mož, je največ koristi — rimski papež. Prebivalci filipinskih otokov, ki do mozga klerikalne španje vlade in rimskih krvopij: misijonarjev in neštetihi so kot kobilice oblezli in se jeli dvigati pred desetine leti; začeli so si svobodo, republiko. Zed. države so posegle na njej, ustala je vojna s Španijo, kateri je bila zadnja poražena. Španija je zgubila svoje pravice, in jih zgubil — rimski papež. Katoliška cerkevna posestva na Filipinih je kupila naša vlada od španjola — tako pravi Mr. Taft — za \$7,000,000, dasi so bila cena samo \$6,000,000! Plačalo je cerkvi en milijon dolarjev, ki kot so bila posestva vredna sed — "političnih vzrokov"! Tako je izpovedal Taft. (Ti "politični vzroki" so se pokazali 1. 1904 ko je Roosevelt pri svoji volitvi dobil dva milijona katoliških glasov.) In ta drago plačano posestva je pozneje washingtonska vlada spet milostno podarila katoliški cerkvi. Tako je republikanska vlada Zed. držav z Rooseveltom na čelu napravila bližje 30 milijonov dolarjev in preloži potoke človeške krvi, samo da bi ohranila gospodstvo rimo-katoliške hierarhije na Filipinih, ktera po milosti washingtonskih politikarjev še danes guli uboge filipince, kakor jih je gulila pod špansko vlado. Rooseveltova vlada se je borila na račun ameriškega ljudstva za koristi rimskega papeža, injim je sklepala tajne pogodbe in pošiljala poslanee v Rim, kljub temu da morata po temeljnih zakonih naše republike vsi cerkev in država daleč, daleč stran.

Prijateljstvo med Washingtonom in Vatikanom ima svoj odsev tudi v drugih slučajih. Ameriški "oblemani" in milijonarji ne olikujejo papeža v Rimu samo zaradi "lepšega" vsako leto. Predsednik Roosevelt pošilja ob vsaki priči čestitke papežu v Rim, zakar se mu papež laskavo zahvaljuje. Meseca julija lanskega leta dal je Roosevelt škofu Gabrielsu iz Ogleburga, N. Y., kateri se je odpravil na pot v Rim, naslednje pismo do papeža: "Povejte svetemu očetu, da ga najpriščneje

pozdravljam. Srečen sem, ko vidim najlepšo slovo med Vatikanom in to vlado. Čuval bom pravice katoličanov kakor protestantov dosledno, in upam, da bodo v tej republiki, ktera bo stala še mnogo stoletij, izvoljeni tudi še katoliški predsedniki."

Najbolj intimnega prijatelja do papeža in rimo-katoliške hierarhije se je pa pokazal Mr. Taft. Po okupaciji Filipinov je bil Taft generalni guvernator teh otokov torej prvi agent "svetega očeta". Ko se je letos razglasila Taftova kandidatura na tiketu republikanske stranke, — zavriskali so veselja vsi generali klerikalnih čet v Ameriki in izven Amerike. Nadškof Ireland iz Minnesote je Taftu vroče čestital na nominaciji. Istotako so storili tudi drugi škofje v Zed. državah. Izostal ni tudi papež. Časopis "Chicago Daily News" je kmalu po republikanski konvenciji prinesel sledečo brzojavko iz Rima:

Rim, 28. jun. — Papež Pij X. je vesel Taftove nominacije. V pogovoru z jednim ameriškim prelatom je izrazil svojo željo, da bi bil Taft izvoljen, kajti je mož, kteri zna rešpektirati katolicizem. Nadalje je rekel papež, da s Taftovo izvolitvijo upa ustanovi diplomatsko zvezo med Vatikanom in Zedinjenimi državami."

Londonski list "Globe" pa že poroča, da se papež zelo interesira za republikansko volilno kampanjo in da je že popolnoma prepričan da bo Taft zmagal ter v ta namen že pripravlja čestitko, katero pošle Taftu kot novemu predsedniku in zaščitniku katolicizma v Ameriki v — lastnoročnem pismu.

Toliko za sedaj o intimnem prijateljstvu med papežem in washingtonskim "gangom". Koliko je pa še te umazane cerkveno-republikanske politike za kulisami, odkrilo se bo prejalisej.

Vsak treznomislec človek lahko opazi, da si pridobiva rimski klerikalizem vedno več tal v Zed. državah; da pa gredo Rimovcem na roke tudi izvršujoči člani naše vladajoče stranke, o tem se pa marsikomu še sanjalo ni. Opravičeno smemo torej trditi, da če se republikanska stranka — ali kapitalistične stranke sploh — obdrži na krmilu še deset let, tedaj postane katoliška cerkev najmočnejša politična sila v Zedinjenih državah.

"Bodočnost katoliške cerkve je v Ameriki", dejal je nadškof Ireland. In francoski markiz Lafayette, ki je l. 1824 — torej že davno — obiskal Ameriko, je rekel: "Ako kedaj pade svoboda ameriškega ljudstva, padla bo po roki katoliškega duhovništva."

In če naposled pomislimo, s kakim truščem se vdomači v Ameriki vsak verski humbug, tedaj nam je jasno, da tudi črni klerikalizem lahko zagospodari, ako mu svobodomiselní elementi pravočasno ne zmešajo računov.

Vsekakor je nad vse potrebno, da se o pravem času odkrije vsa korumpirana politika naših republikancev in da se napove boj klerikalnim četam, temu najmočnejšemu, najzvitestemu in najostudnejšemu sovražniku vsega napredka.

In na ta boj mora predvsem računati socialistična stranka, kot stranka, ki ima bodočnost.

"Red Special"

Posebni "rdeči" agitacijski vlak je v nevarnosti! V finančnih stiskah je! Kar so sodrugi do sedaj prispevali v sklad "posebnega rdečega", zadostuje to komaj za potovanje po Zapadu; sedaj je treba še osigurati pot po Izpadu, ktero ima nastopiti poseben vlak v mesecu oktobru. Za pot po Izpadu je pa treba še okrog \$10,000, in ta svota mora biti na roki še koncem tega meseca. Osrednji strankini tajnik sodr. Barnes je prošil teden že razposlal posebne nove pole na lokalne organizacije za nabiranje prispevkov s kterimi se naj pokrije potrebna svota. Vsi prispevki naj se pošiljajo direktno na gl. tajnika sodr. Barnes, 180 Washington St., Chicago, Ill.

"Posebni rdeči" se je zadnje dni mudil v Californiji. Navdušenje za Debsa in sodruga na vlak je povsod velikansko. Volilni shodi so ogromno obiskani. V San Bernardinu je "poslušalo" Debsa 4,000 oseb; v San Diegu 15,000 oseb; v Los Angeles 7,000 oseb. V zadnjem mestu so socialisti pred shodom napravili parado po ulicah; korakalo je več kot 2,000 mož in žena.

Veliki kapitalistični listi v Californiji so grozno v skrbeh. Alarmirajo in svarijo narod, da se naj čuva te čudovito hitro razširjajoče se "nevarne revolucionarne propagande."

Mr. Frank Sakser je dobil brzojavko od avstrijskega cesarja! Cesar se je brzojavno zahvalil Sakserjevi čestitki k šestdesetletnici svoje vlade! Well, well, well! — Kolika čast za "drage rojake"! — Hoch!!! Mr. Sakser zdaj potrebuje samo še — papeževga "žegna"! —

Pajdaši predsednika Roosevelta so fabricirali minoli teden "strašno" novico: "Roosevelt je bil napaden. Nek lopov je streljal na predsednika, ko je ta jahal na sprehod v Oyster Bay. Toda zadet ni bil, strel je šel mimo glave." Predsednik sam zanika, da bi kdo namenoma streljal nanj, in vsak pameten človek vrjame, da je ta "novica" navadni politični "fake" — republikanska reklama za novembrske volitve.

Na Mesaba Range v Minnesoti in v Copper Country v Michiganu so bili zadnji teden velikanski gozdni požari. V Minnesoti je ogenj, ki se je raztezal nad sto milj v kvadratnem obsegu, vpelel več mestec, med temi tudi slovensko naselbino Chisholm. Škode je na milijone dolarjev. V Michiganu so gozdni požar toliko omejili, da ni nevaren ondotnim rudniškim naselbinam. V Minnesoti so vrgli vso krivdo strašne katastrofe na — brezposelne črno gorske delavce. Črnogorci, ki so že dolgo brez dela, so baje zažgali gozd, da se s tem maščujejo za prestale muke brezposelnosti. Sumljive rudarje že lovijo in zapirajo. Ameriški "custom": "foreigner" mora biti vsega kriv! Modre butice celo govorijo ponekod, da so "foreigneri" zakrivali — gospodarsko krizo!!

Ali smo pred zakoni vsi jedna ki? Ne!! — Ako ukradeš milijon dolarjev, si odlikovan in imaš na

razpolago masten politični "job" — ako pa ukradeš en dolar, si lopov in zaslužiš deset let zapora. Dokaz: George W. Fitzgerald, bivši uradnik v zvezini podzakladnici v Chicagu, kateri je obdolžen, da je ukradel iz zvezinega zaklada \$173,000, je bil prošil četrtek po sodniku Chetlainu — oproščen. "Manjkalo je dokazov." Isti dan, četrtek 10. sept., je bil pa v New Yorku po sodniku Crainu obsojen na deset let ječe neki 17letni Italijan Antonio Parenti, kateri je ukradel hlače, ki so bile vredne komaj \$1: en dolar. Vivat justitia!

Vi delavci producirate bogastvo. Zakaj ga pa ne obdržite?

Mi socialisti pravimo: vsak človek naj ima popolno pravico do dela, kadar hoče delati.

Kapitalisti ne proizvajajo ničesar, a imajo vse. Ti delaš avtomobile, a moraš hoditi peš.

Zakaj naj bi imeli kapitalisti orodje in mašine, kterih ne znajo rabiti? In zakaj ne bi smeli delavci lastovati orodja in mašin, brez kterih ne morejo živeti?

Republikanci vladajo že deset let v Beli hiši, in kaj imamo od te vlade? Senat je rokah trustov, a spodnja zbornica ali kongres je pa privatna lastnina "strica" Joe Cannona.

Dokler delavci sami sebe toliko ne rešpektirajo, da bi izvolili zastopnike v kongres iz svoje lastne srede, toliko manj jih bodo rešpektirali kapitalisti. "Bedake se mora vleči za nos," pravijo kapitalisti.

Pokažite mi najlepšo hišo v Chicagu ali pa v katerem drugem mestu. Ne morem vam sicer povedati, kdo stanuje notri, toda povem vam pa lahko kdo ne stanuje. Delavca, ki je sezidal hišo, — ni tam.

Vsaka politična šema klepeče proti socializmu. Celó Mr. Bryan je odprl usta in zagnal zategnjen krik zoper socializem. Toda Bryan je slabo naletel: s svojim glasom bo ubil svojo lastno stranko pri letošnjih volitvah.

Mr. Bryan, demokratski predsedniški kandidat; zdaj veliko govori. Pametno bi bilo za njega, da v svojih agitacijskih govorih porabi še sledeči material: "Demokratska vojaška strahovlada gubernorja Comersa v alabamskih premogovih okoliših". "Naša demokratska uprava kaznilnic v Georgiji". "Ženska in otroška sužnost v predilnicah na demokratičnem Jugu". "Odvzetje političnih pravic meznim delavcem na demokratičnem Jugu". "Blaženi sadovi demokratične vlade v Tammany Hall v New Yorku." Itd. Ako Mr. Bryanu to ne zadoštuje, postrežejo mu socialisti lahko še s čim drugim.

Od uredništva.

J. M. Pablo, Colo: Preveč, preveč osebno. Takih stvari ne moremo priobčiti. Priznamo pa radi, da Vi niste pisali onega dopisa. Zdravi!

Socialistični tiket

za predsedniške volitve:

Eugene V. Debs

za predsednika.

Ben Hanford

za podpredsednika.

SOCIALISTIČNA VESELICA.

Pozor delavci v La Salle, Ill.!

Jugoslovenski socialistični klub šte. 4 v La Salle, Ill., prireja veliko veselico

dne 19. septembra 1908 v dvorani sodr. Val. Potiska.

Dobiček veselice je namenjen za volilno agitacijo.

Veselični program je zelo bogat. Govorilo bo več govornikov, med temi tudi sodr. McDonlay iz Ogleby, Ill., in slovenska sodruga Tom Kral: "Kaj je socializem", in Joe Bratkovič: "Predsedniške volitve". Dalje bo govorila tudi sodruginja Marija Virant, a njena hčerka Mary bo deklamirala primerno pesem.

Vsi sodrugi in somišljeniki naši ter vsi ostali Slovenci v La Salle in Cherry, Ill., kateri količkaj simpatizirate z nami, ste najljubnejše povabljeni na to veselico.

Nobenega količkaj mislečega delavca ne sme manjkati na ti veselici! Na dan vsi, ki si želite zmage delavstva!

Na svidenje 19. sept. zvečer v dvorani sodr. Val. Potiska.

Val. Potisek, tajnik.

V Perziji se kaže velik upliv turške revolucije. Bilo je pač smešno, ko je turški sultan "prijateljsko svetoval" perzijskemu šahu, naj da tudi on svojemu narodu ustavo, kajti ves svet ve, da ne bi bil sultan nikdar priznal ustave, če ne bi bil moral. Ampak to je že res, da bi bilo tudi šahu koristilo pravočasno priznanje ustave. Namesto tega pa je perzijska vlada zadnje dni razglasila, da se konstitucija "provizorično" razveljavi, — baje zaradi revolucijonarne gibanja. Ljudstvo je pa vendar začelo rebelirati prav zaradi tega, ker je šah preziral ustavo, ker je vladal absolutistično, ker je z vojaščino napadel parlament. Ko je na Turškem izbruhnila revolucija, ni tako naglo zmagala, so pa tudi perzijski revolucijonarji napeli strune, katerih šah gotovo ni pričakoval: mesto Tabris, ki je središče upora, se je kratkomalo izjavilo za turško ozemlje, in tudi šahov stric Zilec Sultan, ki bi sam rad postal šah, se priznava zdaj za člana otomanske (turške) narodnosti. Od vlade odvisno časopisje pač neprenehoma naznanja vladne zmage, a čudno je vendar, da se ob teh zmagah neprenehoma razširja revolucija!

Dolžnost vsakega socialista je, podpirati svoje časopisje. Agitirajte za "Proletarca". Pridobite mu nove naročnike.

NAROČNIKOM.

Kadar se preselite, je potrebno, da naznanite poleg novega naslova tudi st. ar. naslov.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

Lastnik in izdajatelj:

Jugoslovanska delavska tiskovna družba v Chicago, Ill.

Naročnina: Za Ameriko \$1.50 za celo leto, 75c za pol leta. Za Evropo \$2 za celo leto, \$1 za pol leta.

Oplati se doplačilo. Pri spremembi bivalitve je poleg novega naznaniti tudi STARI naslov.

PROLETARIAN

Owned and published EVERY TUESDAY by South Slavic Workmen's Publishing Company Chicago, Illinois.

JOHN GRILIC, President; JOHN PETRIČ, Secretary; ANTON PREŠERN, Treasurer.

SUBSCRIPTION RATES: United States and Canada, \$1.50 a year, 75c for half year. Foreign countries \$2 a year, \$1 for half year.

ADVERTISING RATES on agreement.

NASLOV (ADDRESS):

"PROLETAREC"

587 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

Potreba organizacije.

Majhen, zaostal v kulturi, in radi napačne vzgoje tudi konservativen narod smo. Pri velikih narodih smo poznani morda komaj toliko, da Kranjci radi kašo jedo. Slovenska inteligenca, ki po večini bodisi že zavoljo osebnih koristi ali pa zaradi pritiska mero-dajnih faktorjev pripada klerikalnej, ali pa za nas ravno tako brez pomembnej liberalnej stranki, nima nobenega smisla za pravo kulturno delo.

"Vse za vero!" kriče dannadan klerikalei. "Vse za narod!" sekun dirajo za hrbtom prvih na smrt bolni liberalci. Seveda, vsaka stranka ima pravico zagovarjati svoja načela, ako jih sploh kaj ima. Vendar je pa danes že znano vsakemu zavednemu delavcu, da fraze teh meščanskih strank: vera in narod — niso drugega kot reklama za politično premoč in pa lim za nerazsodne kaline — govorim namreč o strankah v stari domovini — kadar pridejo kake volitve. Klerikalna in liberalna politična smer vodi direktno in indirektno k interesom posedujočega razreda, torej kapitalizma. Razlika je le ta, da klerikalei "trošajo" revno, izkoriščano ljudstvo z "nebeškim veseljem na onem svetu", dočim mi liberalci še tega "trošča" ne privoščijo.

Upamo, da bodo pri razsodnem delavstvu prišlo kmali vse te prazne in milijenkrat pogrete fraze o "veri" in "narodu" ob svo vrednosti, kar bo tudi pomenilo politično smrt vsezavercev in narodnjakovicev.

Pri nas v Ameriki je na videz drugače. Politični voz leti po drugačnih tirih kot pa v poljijski Avstriji, zato se pa tudi ameriške politične stranke drugače glasijo. Ako pa kdo količkaj zasleduje "business" teh strank, spoznati mora kmalu, da so si v bistvu popolnoma jednake z onimi v stari domovini. Kajti namen vseh teh strank in stranic je, varovati interese različnih vereizpovedanj in kapitala.

Naša stara domovina ni industrijska dežela. Veliko naših industrijskih delavcev si mora torej iskati zaslužka na tujem. In to je v prvi vrsti Amerika. Toda ti naši delavci pridejo iz stare avstrijske šole, ki vzgaja ponižne ljudi in fanatične vernike. Ameriški delodajalci to dobro vedo in zato sprejemajo take ljudi z odprtimi rokami, kajti ti ljudje radi delajo najtežja in najnevarnejša dela za tako plačo, kakršno jim ravno dajejo kapitalisti. V slučju štrajka se pa ti ljudje, katerim se o kakšni strokovni organizaciji še niti ne sanja, dajo porabiti za stavkokeze in delavske demuncijante. Pa tudi

v mirnem času nisi varen pred ljudmi te vrste, ki zmirom prežijo, kako bi te s svojim hinavskim obrekovanjem spravili ob delo ali celo v zapor. Če jim pa trda prede, se pa skrijejo za gotove liste, izza katerih kažejo svojo nedolžnost, kakor lilijska gnojna.

Morda mi bo kdo oporekal, češ, da vsi Slovenci niso taki. Le počasi! — jaz ne trdim, da so vsi ameriški Slovenci taki ničevniki; o, ne! Dosti je tudi razredno zavednih slovenskih delavcev v Ameriki, in upam, da jih bo vedno več. Slabiči, o katerih govorim, se predvsem najdejo v onih vrstah ljudi, ki nimajo nobenega prepričanja, ali ga menjajo kakor kameleon barvo in pri katerih obstoji vse znanje v tem, da znajo na pamet nekaj stavkov iz katekizma. Po dokazu za to trditev ni treba nikomur iti daleč; ozre se naj po obrazih v svoji bližini in našel jih bo.

Socializem ima predvsem tudi važno nalogo, da razširi in povzdigne duševno obzorje delavcev. Kajti kolikor bolj se delavci zavedajo svojega razrednega stališča, toliko bolj izginjajo oni slabiči, ki več škodijo delavskemu stanu kakor pa koristijo. Razširiti bi se moral socialistični tisk: časopisi in poljudno pisane brošure; zlasti na zadnjih je slovenska socialistična literatura še jako na slabem. To se pa zamore zgoditi le tedaj, kadar razredno zavedni delavci hočejo. Ako hočemo biti res kedar rešeni duševnih in telesnih spon, ki nas krato stiskajo, tedaj se učimo, kako si moramo sami pomagati — le sami, sami delavci si zamoremo pomagati. Dokler se pa bomo zanašali na druge, na takozvane "dušne" in "narodne" voditelje, bomo vedno in vedno sužnji. Stopiti moramo v mogočno armado mednarodnega proletarijata in iti v razredni boj. Dolžnost je vsakega zavednega sodruge, da svoje tovariše delavce, ki se še ne zavedajo svojega razreda, pridobi za stranko. Posnemajmo politično organizirane delavce drugih narodnosti; posnemajmo jih skupno in posamezno.

Mi imamo svoje glasilo "Proletarec", in priznati se mora, da stoji ta list na pravem mestu. Obžalovati se mora le, da ta za delavca prekorištni list ni bolj razširjen. V tem oziru se zlasti dosti greši po večjih naselbinah, ker se premalo agitira za list. Dolžnost vsakega delavca je, da podpira svoj delavski list po svojih močeh. Ako ne bo dobil "Proletarec" podpore pri nas delavcih, potem je ne dobi nikjer — in mora iti raketom žvižgati. To se pa nikakor ne sme zgoditi, ker ravno socialistične liste čaka še ogromno delo. Pomisliti se mora, da mnogo delavcev, kmetov in malih obrtnikov, ki bi morali korakati z nami — še spi. Velikanska masa proletarcev še spi — deloma zavoljo politične brezbriznosti, deloma pa radi nazadnjaške vzgoje. Tako hočeta klerikalizem in kapitalizem. Cerkev in kapitalist hočeta, da ostane proletarsko ljudstvo revno in zabito. — kajti revno ljudstvo nima sredstev za izobrazbo in zaprta so mu tudi vrata do bogatih knjižnic.

Jarem tlačanstva se pa zamore le neumnemu ljudstvu posaditi na tilnik.

Frank Šavs.

Listu v podporo.

Math Stihovna, Whiting, Ind., 60c. John Golkonda, McMeen, W. Va., 25c. Slov. soc. Klub štev. 3, Conemaugh, Pa., 55c.

Delavstvo producira vse bogastvo; bogastvo torej pripada delavstvu.

Socializem je postal sila, s katero že računajo vse obstoječe kapitalistične države.

PROLETAREC

DOPISI

Drugim sodrugom v vzgled.

Fort Scott, Kans., 6. sept. — Cenjeni sodrug urednik! V zadnji številki "Proletarca" sem čital poziv na vse slovenske socialiste v Ameriki, da se naj očitno izkažejo, če jim je kaj za naš socialistični list "Proletarec" ali ne.

Vest mi očita, da sem tudi jaz med tisto veliko množico slovenskih delavcev, ki ne pospešujejo, kakor bi treba, dela za socializem med našimi rojaki. Vedno sem želel plačati naročnino za list, a vsled pritiskajoče krize nisem mogel tega storiti. Kadarkoli sem segel po "Proletarcu", mi je bilo težko, ker nisem storil svoje dolžnosti. Ko je pa izšel "Proletarec" v manjši obliki, očitala mi je zopet vest, da je to z mnogimi drugimi sodrugi vred tudi moga krivda.

Ker najiskrenejše želim listu trden obstanek, in da bi zlasti sedaj v volilnem boju veliko koristil slovenskim delavcem, pošiljam danes celoletno naročnino z željo, da store tako tudi drugi sodrugi, če jim je mar naš list.

Jaz sem naročen tudi na angleške in nemške socialistične liste in spadam k tukajšnji socialistični organizaciji. Moja želja je, da bi bil sodrug Eugene V. Debs izvoljen predsednikom Združenih držav in da bi delavstvo prišlo do svojih pravic. Seveda letos nam je še zastoj upati na zmago, kajti delavci v tej zemlji kapitalistov se še v večini ne zavedajo svojega razreda. Vendar pa prodira socializem med delavskimi sloji vedno bolj in bolj, in čas ni več daleč ko se bodo proletarci znebili mezdne sužnosti ter si priborili svoja prava.

Kako kraspe in pomenljive so besede Karla Marksa: "Proletarci vseh dežel, združite se! Ničesar ne morete zgubiti kakor svoje vere, a pridobite pa lahko vse."

Da, da! Proletarci vseh dežel, cele zemlje, se morajo združiti v jedno mogočno armado; in takrat šele, ko se to zgodi, zavladala bo prava enakost, bratstvo in svoboda. Takrat bo šele konec kapitalistične more.

K sklepu pozdravljam vse sodruge in ostanem zvesti boritelj za "Proletarca" in socializem.

John Snoj.

WAHRMUNDOV GOVOR.

Priobčuje Ivan Kaker.

(Nadaljevanje.)

Kar se tiče katoliškega svetovnega naziranja, sem takoj v uvodu svoje brošure izrečno na to opozoril, da ga nikakor ni zamenjati z učnimi sistemi raznih katoliških teologov ali pa morda s svetovnim naziranjem izobraženih katoliških posvetnikov. Nadalje sem s povdarkom naglašal, da je posvetovno razumništvo napram imenovanemu katoliškemu svetovnemu naziranju popolnoma indiferentno ter da se ravnotako kakor med posvetnimi izobraženci dobijo tudi med katoliškimi duhovniki prosvetljeni in moderno omikani možje. Le da se taki možje tukaj kakor tam terorizirajo in skušajo zatreti z vsemi sredstvi zlobne zvižavnosti in nasilnosti, kar jasno dokazujejo številni znani "slučaji".

Takozvano katoliško svetovno naziranje v resnici ni drugega nego prej označeni ultramontanizem, t. j. ono protiversko in protikulturno gibanje, ki pod zaščito po jezuitih popolnoma omrežena in onemoglega papešstva stremlja za tem, da se zatrejo in iztrebijo vsi duševno samostojni in

kulturno več vredni elementi v cerkvi, da se stališče izobražencev celoma podrobi širokim masam, da se te mase po možnosti odvrne od vseh modernih napredkov in obdrži na najnižji kulturni stopnji, da se te mase objednem vsestransko in skoro vojaško — popolnoma po vzoru jezuitskega reda! — organizira in se jih potem v zaključeni vrsti napodi v boj proti vsakemu, ki bi se drznil ustavljati se cerkvenovladnim interesom Rima. Ker z izobraženci nikakor ne gre več, morajo odločevati mase. In mase morajo ostati nevedne in neizobražene, ker se jih sicer ne more obdržati v disciplini.

Kamorkoli se tudi ozremo, povsod naletimo na jasne primere za to ravno tako jasno in prozorno politiko.* In ravno naš slučaj jih je tudi zopet pokazal v obilici.

Proti inomoškemu vseučilišču in svobodni znanosti so mobilizirali tirolske kmetijske bataljone, in

po vrsti so jim duhovni gosposi v svojih govorih vtepalivali v vo, da so v deželi vendar v in da zato ni treba, da bi si pa li napadati svoje sveto vero predržni "laži"-znanosti!

Za bodočnost se je grozila ravnost s surovo silo, tako da do torej kmetijske pesti in odločevali o verodostojnosti, nis znanstvenih pridobitev!

Drug primer. V vseh kmetijskih listih in društvi se je nehoma naglašalo, da je sko prebivalstvo po velikosti (Dalje na 4. strani.)

* Opomba prelagatelja: ke "politike" se v izdatni poslužujejo tudi naši žalosni delitelji v Ameriki, — pa ne že potem imenujejo klerikalne, eijalisti ali pa svobodnomye to dejstvo sem že opozarjal snopiču "Izobraževalne knjige". Prevzamem polno odgovornost za to trditev!

Slovencem in Hrvatoma!

naznanjamo, da izdelujemo raznovrstne

obleke,

po najnovejšem kroju. Unijako delo; trpešno in

daji v delokrog oprave — oblek.

Pridite in oglejte si našo izložbo.

Z vsem spoštovanjem

J. J. DVORAK & CO
UNION CLOTHIERS - TAILORS
596-600 BLUE ISLAND AVE.

GOSTILNA, dobro in vedno preskrbljena z najboljšimi pijačami, unijakimi smodkami in prostim prigrizkom.

Dvorane, za društvenene seje, svatbe, zabavne večere, veselice itd.

Potujoči rojaki vedno dobro došli.

Priporočam se vsem v mnogobrojen obisk

Frank Mladič

587 SO. CENTRE AVE.,

CHICAGO, ILL.

Spomin na ženitvanjski dan.

Sezona ženinov in nevest prihaja. Če se ženite, je važno za vas, da si omislite dobro sliko kot spomin na vaš ženitvanjski dan. Dobro sliko, da boljše ne morete dobiti, vam izdela

Wilke

izkušen fotograf,

391-393 BLUE ISLAND AVE.,

CHICAGO

Ima večletno skušnjo in izdeluje najfinejše fotografije po zmernih cenah.

TELEFON CANAL 287.

USTANOVLJENO 1906

Vestnik

Edini slovenski ilustrirani list v Ameriki. Izhaja dvakrat na mesec na 16 straneh. Cena mu je samo \$1.00 na leto, 50c na pol in 2c na četrt leta. — Naslov: "Vestnik", 9 Albany St., New York, N. Y.

Joseph Kratk

739 Loomis St., Chicago, Ill.

Izdelovalec najfinejših slik vsake vrste.

Na debelo in drobno.

Strahovi.

Svarilo vsem rodoljubnim Sloven-
cem.
Opomin vsem dobrim katoličanom.
(Ponatis iz R. P.)

Dalje.

OD NEKDAJ JE BILO TAKO! VI.

Najhujši strah je ta, da hoče
socialna demokracija "vpeljati"
nekaj, česar še ni bilo nikoli. Pre-
juzniti hoče družabni in gospo-
darski red. Ali ni to blaznost, ko
je bilo vendar od nekdanj tako?
Seveda! Če bi bilo res, da je bi-
lo gospodarstvo na svetu vedno
enako in da se ni nikoli izpremi-
njalo družabni red, tedaj bi bili
socialni demokratje norci, ne pa
strahovi. Toda čudno je, da se s
tako neumnostjo še lahko lové ka-
lani v človeški podobi.

Danes vidimo parne stroje, e-
lektrične motorje, čudovite aku-
mulatorje, železniške lokomotive,
parobrode — odrasli otroci pa
mislijo... ne! Nič ne mislijo, am-
pak kar tako se jim zdi, da mora-
jo biti kapitalisti lastniki delav-
skih sredstev in da sploh ne more
biti drugače. "Ker je bilo od ne-
kdaj tako".

No, prijazni katoličan, kdo pa
je imel delavna sredstva v Ada-
movem rajju?

Da — takrat ni bilo delavnih
sredstev, kajti ni bilo dela. Bla-
gar nam, če bi ob sami lenobi do-
življali vse, kar potrebujemo za
življenje. Le nekoliko dolgočasno
bi menda bilo. Pa pustimo raj, ki
je izgubljen. Vprašajmo rajši u-
čenjake, kakšna delavna sredstva
so imeli ljudje v najstarejših ča-
sah. Da ni bilo električnega plju-
ga, brčias ni treba dokazovati;
saj ga še dandanes nimajo prav-
posed. A semtertja ga že imajo,
le verjenite, sosed! Najstarejši
ljudje pa niso imeli niti lesenega;
tudi sekire niso imeli in motike in
grabelj. Kajti vse to je moral izu-
miti človek; na drevju niso nik-
dar rale take ropotije.

Če nam ne bi dokazovale stare
najdbe, bi nam morala dopovedati
sama pamet, da niso prvi ljudje
imeli nič drugega kakor naravo in
njene surove snovi. Neobdelani
kamen je ležal na tleh in to je bi-
lo prvo človekovo orodje in oro-
žje. Nadomestoval mu je kladivo
in meč, sekuro in puško. Bil je
njegovo prvo delavno sredstvo, a
maj takrat prav tako važen, ka-
kor danes lokomobil in Kruppov
top za dana.

A ne pozabimo glavnega vpra-
šanja: Čegavo je bilo delavno
sredstvo? Ker je bila zemlja malo
obljudena in človek tudi še ni po-
mal denarja, smemo verjeti, da ni
bilo kapitalistov, ki bi bili že ta-
krat zagrmeli strahovite besede:
Kdor hoče dela in kruha, se mora
vpreči v našo mašino! Lastnik de-
lavnega sredstva je bil, kdor je
delal!

Kamen ni ostal surov, kakor ga
je razmetala priroda. Človek se je
izuril in si je napravil iz njega
vskovratno orodje. Kdor ga vidi
danes, mora občudovati spretnost
tistih rok, ki so izdelovale iz pro-
stega kamna ne le praktične, tem-
več tudi lepe sekire, mogočna kla-
diva in najfinejše igle. Tisočletja
je bil kamen najvažnejša snov in
spomin na njegovo znamenitost se
je dolgo ohranil. Židje n. pr. so
smeli pri neki verski ceremoniji
rabit samo kamnen nož, ko so že
davno znali obdelovati kovine.

Dobro vemo, da se je to teme-
lito izpremenilo. Človek se
je polastil brona, začel je rabiti
lezo, že prej seveda se je sezna-
nil s ognjem in njegovimi čudeži,
sami se je izdelovati jeklo.

Ampak ne pozabimo: Nekdaj je
bil delavec lastnik delavnega sre-
dstva. To je važno, kajti s tem je
smrtno blamirana tista ošabna

trditev: Od nekdanj je bilo tako!
Prav nasprotno je res: Nikoli ni
bilo tako, kakor je danes. Še več-
raj je bilo nekoliko drugače in
jutri, prihodnje uro, bližnji hip
bo spet drugače, kajti čas je iz-
preminjanje.

Pameten človek ne želi, da bi se
vrnili časi, ko so ljudje prebivali
v brlogih, iz katerih so s strahovi-
timi boji prepodili divje zverine.
Kolibe na kolih sredi jezer niso
naš ideal. Tudi ne zdihujemo po
časih Nomadov, ki so imeli domo-
vino danes tukaj, jutri tam v vsa-
ki pa enake križe in težave. Ne
nazaj, temveč naprej hočemo.

Konservativci — vsi nasprotni-
ki socialistov so namreč konserva-
tivni — pravijo, da se mora ohrani-
ti, kar je. A nikoli se ni ohrani-
lo, kar je bilo. Vse, kar se je po-
rodilo, je umrlo, kar je nastalo,
je izginilo. Ako bi bili gospodje
tako dosledni kakor se delajo; bi
moral storiti nekaj strašno ne-
umnega. Če je namreč res vsaka
revolucija "ilegitimna", torej ne-
dopuščena, tedaj bi se morale naj-
prej prekleči vse revolucije, ki so
že bile in izbrisati bi se morali
praktično vsi njih sledovi.

Pa pravdarite, stric Matija, ki
se z vsemi štirimi držite starega,
kaj bi se tedaj moralo zgoditi!
Hlače dol! Kajti nezakonite so;
gospodarska revolucija jih je po-
rodila. Ven iz hiše, ki je bog ni
ustvaril, ne priroda sezidala! V
prah ž njo. Proč z mesti in vasi,
s pljugom, s knjigami, z vozom,
z domačimi živalmi! Smrt kultu-
ri in civilizaciji! Nazaj v gozde,
v pušcave, nagi, brez orodja, o-
gnja, strehe! Kajti samo tisto pr-
votno divje življenje divjega člo-
veka je bilo legitimno; vse, kar
je pozneje prišlo, je rodila revolu-
cija!

Sapo vam je zaprlo, striček? Le
potolažite se! To se ne bo zgodilo,
pa če bi nam tisoč fanatičnih pro-
rokov začelo hvaliti blaženost 'na-
ravnega življenja.' Toda sedaj ba-
dite pravični. Če je bilo doslej
dobro, da je napredoval svet, te-
daj vam mora biti všeč, da gre
še naprej. In če so privatni kapi-
talisti v večnem izpreminjanju
postali lastniki delavnih sredstev
ter skoraj neomejeni gospodarji,
vam mora biti prav, da izpremeni
bodoči razvoj tudi to. Pa verjemi-
te: Za glavo ne pojde. Ne plašite
se strahov, ki jih ni! (Dalje.)

Podpirajte socialistično časo-
pisje! Naročajte, čitajte in širite
'Proletarca'! Priporočajte hrvat-
skim delavcem 'Radniško Stražo'.

Sedeče delo.

Mr. Jos. Kosem, slovenski ko-
rešpondent v Chicagu, Ill., nam je
pisal sledeče: "Jaz delam ves dan
sedeč pri pisalnem stroju in sem
trpel vsled negibanja, izgube ape-
tita in neprebavnosti. Ko sem po-
skušal že več vrst praškov in kro-
glie, spomnil sem se na Trinerje-
vo ameriško Zdravilno Grenko vi-
no." V par dneh se mi je vrnil ape-
tit in sedaj lahko jem vsako jed.
Moja dolžnost je torej, da pripo-
ročam to zdravilo vsem, ki imajo
slab apetit." Ljudi, ki se ukvar-
jajo s sedečim delom, najraje mu-
či neprebavnost, zaprtje in podob-
ne bolezni. Trinerjevo ameriško
zdravilno grenko vino je jedino
zdravilo za take. Uredi prebavne
organe, jih poživlji in obdrži mo-
čne in zdrave. Rabite ga v vseh že-
lodčnih in črevesnih boleznih. V
lekarnah. Jos. Triner, 616—622
So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Odprto pismo Slovencem.

Slavni direktor Collins, N. Y.
Medical Instituta: —

Prosim oprostite mi, da Vam
toliko časa nisem sporočil o uspe-
hu Vaših zdravil. Rabil sem zdra-
vila natanko po predpisanih na-
vodilih, katera so mi tudi pomaga-

la do popolnega zdravlja. — Bo-
dite uvjereni, da Vam bodem hva-
ležen za skrb in trud, katerega ste
imeli z menoj, dokler me ne bode
krila mati zemljica. Tudi mojim
rojakom Vas bodem priporočal,
ker sedaj vem, da ste zdravnik v
pravem pomenu besede.

Toraj še enkrat nasršenejša hva-
la za izvrstna zdravila in iskreni
pozdrav Vaš iskreni prijatelj.

Albin Strnad,

Box 757.

Black Diamond, Wash.

KUPUJTE PRI
Albert Lurie Co.,
567-69-71-73 Blue Island Ave.
CHICAGO, ILL.

Velika trgovina z me-
šanim blagom.

Zmerne cene vsak dan.

Valentin Potisek
GOSTILNICAR

1237-1st St., La Salle, Ill

Toči vse, gostilni podrejene pijače
inse priporoča rojakom za obilen obisk.
Postrežba točna in solidna.

M. Lacković in Fr. Smetko
878 West 18th St., Chicago

MODERNO OPREMLJENA SLOVEN-
SKA TRGOVINA Z JESTVINAMI
(GROCERJA.)

Najboljši riž, kava, čaj, moka itd.,
sploh vsakovratno domače in prekomor-
sko blago vedno sveže po najnižji ceni
na prodaj.

Na zahtevo razvažam blago tud na
dom, za kar nič ne računim.

Pozor Rojaki Slovenci!

Prevzel sem na novo opremljeno go-
stilno "TRIGLAV" od brata Mohorja.

Točim sveže pivo, domače vino in
druge raznovratne pijače. Na razpo-
lago imam moderno kegljišče in poru-
jočim vedno pripravljeno prenočišče.

Postrežba točna in solidna. Pri-
poročam se za obili obisk.

John Mladić,
617 So. Centre Av., Chicago, Ill.

Največa slavjanska tvrdka
bander, zastav društvenih
kap. prekoramnic, regalij
in drugih stvari za društva

Pišite v slovenskem
jeziku po moj 80 strani
velik cenik katerega po-
šlem zastonj.

Hermankovi praški

so najboljša zdravilo za glavobol
in neuralgijo.

Ustavijo bolečine v 15 minutah.

Cena 25 centov.

J. C. HERMANEK, lekarnik,
585 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

Pozor Rojaki!

Gotovo pomoč v bolezni zadobite, ako se obrnete
na Dr. R. Mielke-ja, vrhovnega zdravnika naj-
starejšega in najzanesljivejšega zdravniškega
zavoda za Slovence v Ameriki:

THE COLLINS N. Y. MED. INSTITUTA

On ima nad 40 letno prakso v zdravljenju
vseh bolezni ter EDINI ZAMORE JAMIČTI
za popolno ozdravljenje vsake notranje ali zu-
nanje bolezni, pa naj bode ista akutna ali zas-
tarelata (kronična), kakor:

bolezni na pljučah, prsih, želodcu, črevah, jetrah,
bolezni grehurju, vse bolezni v trebušni votlini, — potem
v nosu, glavi in grlu, nervoznost, živčne bolezni, bolezni
srca, katar, prehlad, težko dihanje, bronhialni, prsni in pljučni
kašelj, bljuvanje krvi, nepravilno prebavo, neuralgijo, reumatizem,
giht, trganje in bolečine po udih, zlato žilo, grižo, otekline,
vodenico, padavico ali božjast, nemočnost v spolnem obče-
vanju, polucijo, posledice onanije, žumenje v ošesih in tok iz ušes gluhost,
izpadanje las, mazulje, srbečino, lišaje, hraste in rane, vse bo-
lezni na notranjih ženskih ustrojih, glavobol, neredno mesečno
čiščenje, belitok, padanje maternice, neplodovitost i. t. d.

On edini na posebni moderni način hitro
in zanesljivo ozdravi jetiko in sifilis, kakor tudi
vsako tajno spolno bolezn moža in žene.

Zdravljenje spolnih bolezni ostane tajno. —

ZATORAJ ROJAKI! Ako ste bolni ali slabi
ter Vam je treba zdravniške pomoči, ne odlašajte z
zdravljenjem in ne obračajte se na zdravnike in zdrav-
niške zavode, katerih delovanja ne poznate, ker tako
brez koristi trošite težko prisluženi denar, temveč na-
tanko opišite Vašo bolezen v svojem materinem jeziku
in pri tem naznanite koliko časa traja, kako je nasto-
pila in vse podrobnosti ter pismo naslovite na spodaj
označeni naslov, potem smete mirne duše biti prepri-
čani v najkrajšem času popolnega ozdravljenja. —
Ako pa Vam bolezen ni znana, pišite po obširno knjigo
ZDRAVJE, katero dobite **ZASTONJ**, ako pismu pri-
ložite nekoliko poštnih znamk za poštino.

Vsa pisma naslavljajte točno na sledeči naslov:

THE

COLLINS N. Y. MEDICAL INSTITUTE

140 WEST 34th ST., NEW YORK N. Y.

ZEMANOVO "GRENKO VINO",

je najboljša zdravilo svoje vrste, izvrstno sredstvo proti bole-
znim želodca, črev in ledvic, čisti kri in jetra. NEPRESEGLJIV
LEK ZA MALOKRVNE ŽENE IN DEVOJKE.

Izdelano iz najboljšega vina in zdravilnih zelišč.

ZEMANOVA "TATRA",

želodečni grenčec. Tatra je izdelana iz zdravilnih zelišč tatran-
skega gorovja, zdravi živčne slabosti, podpira lahko prebavo
želodčev in se je dobro obnesla proti bolestim revmatizma.

Dobiti v vseh slovanskih salunih kakor tudi pri izdelovalcu
teh najboljših zdravil.

Prodaja na debelo in drobno najboljša Californijska vina.

B. ZEMAN, 777 Alport Street,
Chicago, Ill.

Slovenci Pozor!

Ako potrebujete obleke, klobuke, srajce, krava-
te, ovratnike ali druge potrebne reči za moške -- za
delavnik i praznik, tedaj se oglašite pri meni, kjer
lahko govorite v svojem materinem jeziku.

Čistim tudi stare obleke in izdelujem nove po
najnovejši modi in nizki ceni.

JURAJ MAMEK 581 Center Avenue,
blizu 18. ul., Chicago

WAHRMUNDOV GOVOR.

(Nadaljevanje z 2. str.)

katoliško, da so potemtakem davki katoliški davki, ter da se s temi katoliškimi davki sme seveda vladati le katoliško!

Dalje. Na klerikalnih gimnazijah in z marijanskimi kongregacijami se mlade ljudi v množicah že na srednjih šolah pripravljajo in lovi za klerikalizem, pošilja se jih potem s stipendijami in vsakojakimi gmotnimi podporami na vseučilišče in tam uvrsti med katoliške dijaške zveze, katere na ta način postajajo čimdalje bolj močne po številu, in kmalu potem raztrobi klerikalno časopisje v svet: "katoliško dijaštvo po številu daleč nadkriljuje svobodomiselnost, ne sme torej trpeti, da bi se njih versko prepričanje preziralo. Doli torej s terorizmom akademiške oblasti! Zahtevamo enakopravnost katoliškega svetovnega naziranja!" — in še več takih stvarij.

Vseposvobod se torej klanja, kakor vidimo, ultramontanizem nemoralnemu principu: "Večina naj odločuje in zmaga!" Toda treba je vedeti: ne napredna, današnji kulturi prijazna in izobražena, temveč nazadnjaška, fanatizirana in proti moderni izobrazbi nahujskana masa!

In v očigled temu dejstvu bi si pač rad dovolil uprašati, ali so možje voditelji v naši očetnjavi res tako kratkovidni, da ne spoznajo strašne nevarnosti, ki preti iz vsega tega za državo, za ustavo, za človeško svobodo in civilizacijo?

Ali niso zastopniki ultramontanizma od najzadnjega agitatorja pa gori do papeževega nuneja pokazali v zadnjih dneh, koliko jim je za postave avstrijske?

Ali ni splošna volilna pravica v rokah one nahujskane in neizobražene mase, ki nima svoje lastne volje, v resnici le tisočkrat vzmoženo in privilegirano volilo pravo v rokah njihovih klerikalnih voditeljev.

(Dalje prih.)

— SVOJO FINO OPRAVLJENO

unlijsko

BRIVNICO

priporočam vsem bratom Slovincem

JOHN HORVAT

610 Centre Ave., Chicago, Ill.

Slovenski in hrvaški časniki na razpolago.

John Krika,

slovenski
BRIVEC

v Chicagu, Ill.

570 So. Centre Ave.

Finno Opremljena Gostilna

z najboljšimi pijačami kakor z Atlas in Pilzen pivom, vinom in raznovrstnimi likerji, dalje s smodkami in prostim "lunchom".

Zastopstvo najboljših parobrodskih črt; prodaja parobrodskih listkov in pošiljanje denarja v staro domovino.

Postrežba točna in solidna.

Mohor Mladič

Novi prostor:

572 Blue Island Ave.

vogel Loomis St.

Telefon Canal 3214 Chicago, Ill.

JUNGLE

Angleški pisatelj Upton
Sinclair Z avtorjevim
dovoljenjem prevaja
Ivan Kaker.

(Copyright, 1905, 1906, by Upton Sinclair.)

(Nadaljevanje.)

Jurgis se torej vrne, in proti jutru se pokažejo obrisi Chicaga. Hodil je med dvonadstropnimi lesenimi bajtami, stoječimi v nepreglednih vrstah druga tik druge, po lesenih trotoarjih in netlakovanih obstranskih hodnikih z globokimi lužami. Vsak trenotek je prišel do železniškega tira, ki je vodil preko ceste s hodnikom v isti višini, kar je pomenjalo za nepazljive potnike neprenehoma smrtno nevarnost; počasi so mimo drdrali dolgi tovorni vlaki, posamezni vozovi pa so trkali ob drugega ter steni povzročali glavobolen ropot. Jurgis je, čakajoč, nestrpno in razburjeno korakal gorindol. Zdaj pa zdaj se je kak vlak ustavil in stem zajezil ves cestni promet; nastala je mahoma velika gnječa vozov in pouličnih kar; vse je moralo čakati, in konduktarji so kleli, da se je kar svetilo. Ob takih prilikah je Jurgis, sit čakanja, vozove enostavno spodlezal, ne meneč se za smrtno nevarnost, v kateri se je nahajal.

Prekoračil je dolg most čez zamrznjeno, umazano reko. Niti na bregu ni bil sneg bel, — dež, ki je padal, je bil nekaka mešanica saj in dima, in Jurgisove roke in obraz so kazale isto barvo. — Potem je dospel v trgovski del mesta, kjer so ob deževnem času stale velike mlake, podobne razlitemu črnilu, po katerih so dirjali konji in vozovi, dočim so ženske in otroci, enako preplašeni čedi ovac, hiteli na ono stran. Te aliee so tvorile velikanske, z nebotičnimi poslopji obdane kanjone*, od katerih sten je glušeče odmeval ropot pouličnih železnic in upitje kočijažev. Ljudje, ki so trumoma semintja hiteli, so bili videti zaposleni kakor mravlje, — vsi so brez sape mimo dirjali, ne brigajoč se za ničesar drugega kakor za samega sebe. Samotni, revni potnik v svoji premočeni obleki, z udrtimi lici in plašnimi očmi, čutil se je tako osamljenega, ko je korakal mimo njih, — bil tako zapuščen in neopažen, kakor bi se nahajal v tisoč milj oddaljeni pustinji.

Policist mu je povedal, kodi ima hoditi do klavnice in da je pot pet milj dolga. Dospel je spet v okraj revežev, kjer stoji saloon pri saloonu, kramar pri kramarju, dospel med dolge, nesnažne, rudeče pobarvane tovarne, do premogovnih skladišč in železniških prog; in Jurgis dvigne glavo in začne vdihavati zrak enako preplašeni divjačini, — ovolhal je že od daleč znani smrad domačega kraja. Dan je nagibal svojemu koncu, in Jurgis je bil lačen; toda napisi v saloonskih oknih, ki so vabili mimoidoče h kosilu, niso namenjeni zanj.

Tako je slednjič prišel do klavnice, do velikanskih dimnikov, iz katerih se je leno valil gost, črn dim; zaslišal je rjojenje govedi in zavohal smrad. In ko je opazil prenapolnjeno karo, se ni mogel vzdržati, temveč smuknil v voz in se za nekim možem skril pred konduktarjem. V desetih minutah je dosegel svojo ulico in svojo hišo.

Z brzimi koraki pride izza vogala. Tukaj stoji končno hiša, — toda nenadoma obstane in jo strmé ogleduje. Kaj je hiši vendar?

Jurgis se parkrat pozorno ozre naokrog in ogleduje ves zmešan okrog stoječe hiše in gostilno na vogalu. Popolnoma prav, — ni se zmotil, gotovo ga vid ne vara! Toda hiša — hiša je drugače pobarvana!

Stopil je par korakov bliže. Dá, prej je bila hiša siva, zdaj je rumena! Okvirji pri oknih so bili prej rudeči, zdaj so zeleni! Vse je kazalo svežo barvo! Kako čudno je vse to!

Jurgis pride še bliže, vendar pa ostane onstran ceste. Hipoma ga prevzame nepopisen strah. Kolena se mu zašibé in v glavi mu šumi. Nova barva na celi hiši, — deloma nova in popravljena streha, — in agent se je jezil! In potem ubita šipa nadomeščena z novo! In zagrijala visijo ob oknih, čisto nova, bela zagrinjala!

Kar se vrata odpró. Jurgis stoji kakor v tla ukovan, prsa se mu vzdigujejo, in teško sope. Na vratih se prikaže deček, čisto tuj deček, — velik, debel, rudečeličen fanté, kakoršnega nikdar ni videl v svoji hiši!

Jurgis strmi v dečka, kakor okamenel. Deček prihaja po stopnjicah navzdol žvižgajoč. Spodaj se ustavi, vzame v roke kepo snega in se nasloni na pregrado. Takoj nato vzdigne glavo in zapazi Jurgisa; srečata se s sovražnimi pogledi; kajti deček je mislil, da ga ima Jurgis na sumu, da hoče vreči vanj kepo. Ko se je Jurgis odpravljal na drugo stran ceste, se fant plašno ozre naokrog, kakor da bi hotel pobegniti, končno pa vendar ostane na svojem mestu.

Jurgis se prime za ograjo, ker čuti v nogah preveliko slabost. "Kaj pa Ti tukaj delaš?" je s težavo izgovoril.

"Oho!" reče deček.

"Ti — začne Jurgis znova: "Kaj delaš tukaj?"

"Jaz?" mu odvrne fant razjarjen. "Jaz tukaj stanujem."

"Ti tu stanuješ?" zastoe in pobledi Jurgis. Postal je popolnoma bled in se za ograjo še bolj trdno prijel. "Ti stanuješ tukaj? Kje pa je potem moja družina?"

Dečku se obraz začudeno potegne. "Vaša družina?"

Jurgis stopi tik njega. "Jaz — to je moja hiša!" zakliče glasno in razburjeno.

"Pa naj bo!" reče deček ter odpre večna vrata in zakliče v sobo: "Čuješ, mama! Tukaj je nek potepuh, ki pravi, da je hiša njegova."

Dobela Irka se pokaže zgoraj na stopnicah. "Kaj pa je vendar?" upraša.

Jurgis se obrne proti nji. "Kje je moja družina?" zakliče obupno. "Tukaj sem jo pustil. To je moja hiša! Kaj delate tu v moji hiši?"

Žena ga začudeno in s strahom ogleduje; očitno si je morala misliti, da ima opraviti z blaznim človekom, ki je ravnokar ušel iz norišnice. "Vaša hiša?" ponovi ona.

"Moja hiša!" zahrešči Jurgis. "Jaz sem tukaj stanoval, Vam rečem!"

*) Cañon je španska beseda in pomenja "grapo" ali "eev". To je ime oskih in zelo globokih dolin s pogosto navpičnimi skalnatimi stenami, obstoječimi iz vodoravno ležečih kamenitih plastij. Najimetinejši kanjoni so v zapadni Severni Ameriki v Kordiljerskem gorovju, med njimi Veliki kanjón reke Rio Colorado, ki je globok 1500—2000 metrov. Pa tudi na Kitajskem se nahajajo take skalnate globeli. — Opomba prelaga.

(Dalje prih.)

M. A. Weisskopf, M. D.

Izkušen zdravnik.

Urađuje od 8—11 predpoldne in od 6—9 zvečer.

885 So. Ashland Ave.

Tel. Canal 476 Chicago, Ill.

PREMOG, DRVA
in KOKS

PRODAJA

ALBERT DENMARK

Pisarna na voglu

Center Ave., in 18. ulica

Prodaja konj i konjskih oprav.
Telefon Canal 2248

594 S. CENTRE AVE.
CHICAGO, ILL.

POZORI SLOVENCII POZORI!
SALOON

s modernim kegljiščem

Sveže pivo v sodčih in buteljkah in druge raznovrstne pijače ter unijske smodke. Potniki dobe čedno prenočišče za nizko ceno.

Postrežba točna in izborna.

Vsem Slovincem in drugim Slovanom se toplo priporoča

MARTIN POTOKAR,

564 SO. CENTRE AVE., CHICAGO

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D.

Zdravnik za notranje bblemi in ranocelnik.

Indravnika preiskava brezplačno — plačati je le zdravila, 647 in 649 Blue Island Ave., Chicago. Za dne ure: Od 1 do 3 popol. Od 7 do 9 zvečer. Izven Chicaga živeli bolniki naj pišelo slovenski.

MIRKO VADJINA, 392 W.

SLOVENSKO HRVATSKI BRIVBO.

Na razpolago so kopelji.

ALOIS VANA

— izdelovatelj —

sodovice, mineralne vode in raznih neopojnih pijač.

82-84 Fisk St. Tel. Canal 1405

Priporočljivo!

Miners Bitters
TRIGLAV CHEMICAL WORKS
1648 W. 22nd St.

Dobiti je v vseh gostilnah.

DR. F. J. PATERA

Ordinuje: na severozah. voglu ASHLAND IN MILWAUKEE AVE. od 12. do 3. ure popol.; od 7. do 8. ure zvečer v ponedeljkih, torkih, četrkih in petkih.
Telefon Canal 180.

M. BOLTE,

IZURJEN ČEVLJAR

Popravlja stare čevlje, sprejema naročila na nove, ter izvršuje to

hitro, lično, trpežno in po ceni

Priporočam se vsem Slovincem.

572 S. Centre Av., Chicago, Ill.

Vac. Tourek,

Izdelovalec finih

Havana cigar.

Prodaja cigare na škatle. Naročila se izvršujejo točno.

1210 So. Albany Av., Chicago, Ill.

Aka hočeš dobro naravno vino pijti, oglasi se pri

JOS. BERNARD-U

620 Blue Island Avenue

Telefon Canal 842

CHICAGO

Pri njemu dobiš najboljša kalifornijska in importirana vina.

I. STRAUB

URAR

336 W. 18th St.,

Chicago, Ill.

Ima večjo zalogo ur, čeritih, nov in drugih dragotin. Izvršuje vsakovrstna popravila v tej stroki zelo nizki ceni.

Obiščite ga!

Frank Kvasnička

Trgovina s železnino, raznim orodjem in pohištvo. Popravlja peči.

643-645 W. 18th St.

Chicago, Ill.

Najbolje in najje neje obuvale kupiti pri

John Klofala

631 Blue Island Ave.

CHICAGO.

Sprejemajo tudi [pravila]

NOVA

SLOVENSKA GOSTILNA pri FRANC CECHE.

Rojakom v Chicagu naznanjam, sem zopet odprl svoj novi saloon, katerem točim vedno sveže pivo, domovino itd. Dobre smotke na razpolago. Imam tudi prostorno dvorano s selice, svatbe, zabavne večere itd. Poročam se v obili obisk. S spoštovanjem

FRANC CECHE,

568 So. Centre Ave.

Halo, Johny!

Kje si pa bil včeraj? Saj veš kje, kjer je največ zabave. Ali še ne veš, da je največ zabave v GOSTILNI.

John Košiček,

590 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

Jože Sabath

advokat in pravni zastopnik v kniskih in civilnih zadevah. Pišite slovenski!

1628-1638 Unity Building

79 Dearborn St.,

Chicago,

Res. 5155 Prairie Ave.

Phone Drexel 7271.

Leopold Saltier

ODVETNIK

v kazenskih in civilnih zadevah. Auto Phone 6065.

Office Phone Main 3065

Residence Phone Irving 4

URAD: 27 METROPOLITAN BLVD.

Severozap. ogel Randolph

in La Salle ulice

Stanovanje: 1217 Sheridan Road.

Pristno domače vino

Belo vino 60c gal
Rdeče vino 50c gal
Rdeče staro vino 45c gal
Rmeno vino 55c gal

Posoda prosta. Te cene veljajo jemalcem od 50 galonov naprej; kake ena pa niso tudi manjša naročila. Vino pošiljam proti predplačilu ali C. O. D. po vai Ameriki.

Priporočam se rojakom tudi za moje lepo urejeme gostilne z izbornimi pijačami in z vedno pripravljenimi stnim prigrizkom.

Za dobro in točno postrežbo, tudi za pristnost vina jamčim.

JOSIP ZALOKAR

899 Edison Road N. E., Cleveland.